

Nieuwe regeling in zake belastingrechtspraak
(Wet administratieve rechtspraak belastingzaken)

BIJLAGEN VAN DE MEMORIE VAN ANTWOORD

No. 6

BIJLAGE I

's-Gravenhage, 6 November 1947.

Aan

Zijne Excellentie den Minister van Justitie.

Naar aanleiding van den brief van Uw Ambtgenoot van Financiën van 24 Juni 1947, Afdeling Directe Belastingen, no. 213, in afschrift gevoegd bij Uw Excellenties brief van 17 Juli 1947, 6e Afdeling, no. 1610, heeft de Hooge Raad der Nederlanden de eer Uwe Excellentie het navolgende mede te delen.

Met den Minister van Financiën is de Hooge Raad van oordeel, dat de rechtspraak in belastingzaken niet altijd beantwoordt aan de eisen die men er in redelijkheid aan kan stellen. De ervaring heeft het College zulks geleerd. En het deelt eveneens in de mening van den genoemden bewindsman dat de oorzaak van dit bezwaar te vinden is in de tegenwoordige organisatie, neergelegd in hoofdstuk I der wet van 19 December 1914 (*Stbl.* no. 564).

Bij de zeer toegenomen moeilijkheid en ingewikkeldheid van het belastingrecht en bij de sterke vergroting van de financiële belangen, welke bij de toepassing ervan zijn betrokken, is het gewenst in afwijking van den opzet van de bestaande regeling het rechtspreken in deze materie in beginsel op te dragen aan personen die zich geheel aan die taak wijden en voorts zooveel mogelijk te bevorderen dat daartoe de beste krachten kunnen worden aangetrokken.

Dit doel kan door wijziging van het boven genoemde hoofdstuk I op eenvoudige wijze worden bereikt. Het samenstellen van een wetsontwerp met memorie van toelichting acht de Hooge Raad minder op zijn weg gelegen, maar gaarne wil hij enige denkbeelden aan de hand doen welke voor die samenstelling van nut kunnen zijn.

Om het gewicht van de rechtspraak in belastingzaken sprekender te doen uitkomen, zouden de daarmede belaste colleges kunnen worden aangeduid als Hof voor belastingzaken, met toekenning aan de leden van den titel van raadshoof. Daartoe is te gereder aanleiding, nu tegen de uitspraken van die colleges slechts beroep in cassatie openstaat. Het zal ook het zich beschikbaar stellen van eerste krachten bevorderen.

Het na te streven doel zou uiteraard het best bereikt worden zo men het Hof zou kunnen doen bestaan uit een voorzitter en ten minste twee raadsheren die, in het genot van een vaste bezoldiging, dezen arbeid als hun normaal beroep uitoefenen.

Echter staat te bezien of, al zal het aantal colleges kunnen worden ingekrompen, het wel mogelijk zal zijn een voldoende aantal voor het ambt geschikte krachten te vinden, een vraag die vooral bij de eerste reeks bemoelingen zal spelen.

Daarom ware te bepalen dat, terwijl de voorzitter een vaste bezoldiging geniet, de overige leden van het college hetzij een vaste bezoldiging hetzij een beloning in anderen vorm genieten. Ten aanzien van de vast bezoldigden (dus ook van den voorzitter) zou dan, in den geest van artikel 31, eerste lid, der Beroepswet de incompatibiliteit met andere vast bezoldigde openbare ambten moeten worden voorgeschreven. Een regeling in den zin van artikel 6a dier wet ware daarbij te overwegen.

De benoeming van voorzitter en raadsheren ware aan de Kroon op te dragen, die daarnevens plaatsvervangende raadsheren zou kunnen benoemen.

Benoeming van voorzitter, raadsheren en plaatsvervaarders voor het leven — met leeftijdsgrens van 70 jaren — ligt, meent de Hooge Raad, voor de hand, mede op het voetspoor van de regeling, krachtens de Beroepswet geldende voor de voorzitters der raden van beroep S.V. In verband daarmede zouden regelingen moeten worden getroffen in den zin der artikelen 30 en 33 en volgende van laatstgenoemde wet, met dien verstande dat het ontslaan van voorzitter, raadsheren en plaatsvervaarders de taak zou moeten zijn niet van den Centralen Raad van Beroep maar van den Hoogen Raad.

Voorzitter en raadsheren behoren bij voorkeur te beantwoorden aan eisen, thans gesteld in artikel 7bis der wet van 1914; waarbij intussen de eis van een examen in het Nederlands burgerlijk- en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht beter niet ware te handhaven, opdat niet uitgesloten zijn zij die zich voor het doctoraal examen meer bijzonder op het belastingrecht als hoofdvak hebben toegelegd. Het voorbehoud „bij voorkeur” is ingegeven door de wenselijkheid in bepaalde gevallen ook personen met een andere opleiding (economische, notariële of belastingstudie) tot het ambt te roepen. In verband hiermede zij opgemerkt, dat de bepaling van artikel 4, tweede lid, van de Wet van 1914 uiteraard niet behoef te gelden voor de daar genoemde functionarissen, die tot vast bezoldigd lid worden benoemd en dientengevolge uit hun tot dien bekleed ambt ontslag zullen nemen.

De leeftijd van den voorzitter ware te bepalen op 35 tot 70 jaren, die der overige te benoemen personen op 30 tot 70 jaren. Voor de benoeming van den voorzitter zou een aanbeveling van den Hoogen Raad van nut kunnen zijn; voor die der raadsheren en der plaatsvervangende raadsheren een aanbeveling van het Hof zelf.

Het Hof zal, als tot dusver, zitten met drie leden, eventueel plaatsvervaarders. De wet kenne den voorzitter de bevoegdheid toe, zijn plaatsvervangende uit de raadsheren of plaatsvervangende raadsheren te regelen.

Wat aangaat het secretariaat is de Hooge Raad van oordeel dat als secretaris moet fungeren een der vaste raadsheren, aan te wijzen door den Minister van Justitie op aanbeveling van den voorzitter, welke laatste bij ontstentenis tijdelijk een andere raadshoof of een plaatsvervangende raadshoof als zodanig aanwijst. Aldus zal worden bevorderd, dat alle rechtsprekende arbeid, ook die van redactionelen aard dus, in handen wordt gegeven van de rechtsprekenden. Het komt den Hoogen Raad niet juist voor, dat de onverantwoordelijke secretaris arbeid verricht, die verricht zou moeten worden door de verantwoordelijke leden.

De beëdiging zou ten overstaan van den Hoogen Raad kunnen plaats vinden.

Er zouden kunnen zijn, evenals thans, ambtenaren van bijstand die in de enkelvoudige kamer ook als secretaris zouden kunnen optreden.

In zake de bezoldiging wil de Hooge Raad niet komen met een concreet voorstel; hij bepaalt zich tot het uitspreken van de wenselijkheid dat het bedrag ervan de belangrijkheid van

het ambt (welke met die van het lidmaatschap van een Gerechtshof kan worden vergeleken) doe uitkomen.

In dit verband moge nog worden opgemerkt, dat het tegenwoordig aantal der raden bij een bezetting als boven is aangegeven niet onbelangrijk zou kunnen worden verminderd, waarbij tevens ware te overwegen de mogelijkheid van het houden van zitting ook buiten de standplaats.

Een afzonderlijke beloning voor het bekleden van het secretariaat acht de Hoge Raad niet bepaald nodig. De werkzaamheden van den secretaris als zodanig zijn niet van groten omvang.

Voor den overgang zou artikel 33, tweede lid, der wet van 1914 als model kunnen dienen. Het staat natuurlijk aan de

leden van de tegenwoordige raden vrij, te dingen naar een functie in een der nieuwe hoven. Bij de eerste samenstelling der hoven, waarbij voor de benoeming der raadsheren geen aanbeveling van de hoven zelf kan worden gedaan, zal het wellicht wenselijk zijn voor de benoeming advies van den Hoogen Raad in te winnen.

De Hoge Raad vertrouwt, met het bovenstaande het door Uwe Excellentie gevraagde advies te hebben verstrekt.

De Hoge Raad voornoemd,
(w.g.) J. DONNER, *President.*
(w.g.) A. B. SOMER, *Griffier.*

BIJLAGE II

's-Gravenhage, 27 November 1953.

Aan de Hoge Raad der Nederlanden.

Bij brief dd. 6 November 1947 deed Uw college mijn toenmalige ambtsvoorganger haar advies toekomen betreffende een reorganisatie van de raden van beroep voor de directe belastingen.

In de brief werd voorgesteld de rechtspraak in belastingzaken op te dragen aan nieuw in te stellen hoven voor belastingzaken. De leden van deze hoven zouden voor het leven benoemd moeten worden en in hun functie een volledige dagtaak vinden.

Mijn ambtsvoorganger, Mr Th. R. J. Wijers, meende er de voorkeur aan te moeten geven om, in plaats van nieuwe administratief-rechtelijke colleges in het leven te roepen, de rechtspraak in belastingzaken op te dragen aan de gerechts-

hoven; dit denkbeeld was mede gegrond op het feit, dat reeds in de bestaande regeling de mogelijkheid van beroep in cassatie bij de Hoge Raad is opengesteld, terwijl het niet in de bedoeling lag op dit stuk tot ingrijpende wijzigingen te komen. Toen gebleken was, dat de toenmalige vice-president van Uw Raad, voorzitter van de belastingkamer, de heer Mr M. C. M. A. van der Dries, zich, evenals de toenmalige Minister van Financiën, met deze gedachte kon verenigen, is op de grondslag hiervan een wetsontwerp voorbereid, dat inmiddels de instemming van mijn ambtgenoten van Financiën en van Binnenlandse Zaken heeft verkregen.

Alvorens het ontwerp van wet met toelichting in handen van de Ministerraad te stellen, zal ik gaarne vernemen of de inhoud van die stukken, die in tweevoud worden bijgevoegd, Uw Raad aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

(w.g.) L. A. DONKER.

BIJLAGE III

's-Gravenhage, 5 Maart 1954.

Aan

Zijne Excellentie den Minister van Justitie.

Bericht op brief van 27 November 1953, 6e Afdeling no. 2087, betreffende Ontwerp van Wet houdende een nieuwe regeling in zake belastingrechtspraak (Wet administratieve rechtspraak belastingzaken).

I

Het ontwerp van wet houdende een nieuwe regeling in zake belastingrechtspraak wijst deze toe aan de gerechtshoven. Daarvoor zijn inderdaad goede argumenten aangevoerd; men zal echter steeds bij de uitvoering indachtig moeten zijn, dat voor een goede werking van een belastingkamer eigen eisen wat samenstelling en inrichting betreft zijn te stellen, afwijkend van hetgeen thans in dit opzicht bij de Hoven gebruikelijk is.

Allereerst vraagt de aandacht de omvang van de werkzaamheden, waarvoor de belastingkamers van de Hoven zullen worden gesteld. Daarbij wordt uitgegaan van het in artikel 3 van het ontwerp neergelegde beginsel, dat het Hof zal beslissen in enkelvoudige kamers, terwijl de meervoudige kamer zal optreden, indien de voorzitter of de enkelvoudige kamer dit gewenst acht, dan wel een der partijen tegen afdoening door een enkelvoudige kamer bezwaar heeft.

Raadpleegt men de laatste gegevens, waarover de Hoge Raad beschikt — de Justitiële Statistiek over het jaar 1951 —, dan blijkt, dat van de Raden van Beroep er slechts zes gebruik

maken van het instituut van de enkelvoudige kamer en daarvan 4 met percentages variërende van 15 tot 35 percent van het totaal aantal zaken. Alleen bij de Raden van Beroep te Amsterdam en te Utrecht schijnt het streven voor te zitten om zoveel als enigszins mogelijk is zaken door de enkelvoudige kamer af te doen. Daar besliste de enkelvoudige kamer in 1951 onderscheidenlijk in ruim 70 en 65 percent der zaken. Van ieder dezer beide Raden krijgt de Hoge Raad jaarlijks ongeveer 50 zaken onder ogen en naar zijn oordeel wordt de scheidlijn tussen enkelvoudige en meervoudige kamer daar op juiste wijze getrokken. Op grond van de ervaring bij deze Raden zal men daarom er van mogen uitgaan, dat bij de Hoven 2/3 der zaken door de enkelvoudige kamer kan worden beslist, terwijl 1/3 voor de meervoudige kamer overblijft.

Aan de hand van diezelfde Justitiële Statistiek valt te becijferen, dat van de ruim 3600 in 1951 door alle Raden van Beroep tezamen gewezen uitspraken er vallen in het ressort van ieder der Hoven:

's-Hertogenbosch	741
Arnhem	407
's-Gravenhage	1009
Amsterdam	1044
Leeuwarden	375,

waarbij de Hoge Raad aantekent, dat het gewenst is deze cijfers ook voor het jaar 1952 na te gaan, daar bepaalde Raden door langdurige vacatures in het ene jaar belangrijk van een volgend jaar afwijkende cijfers kunnen vertonen.

Het komt den Hoge Raad voor, dat van een belastingkamer van 3 leden, die bovendien nog moeten reizen voor buiten hun

standplaats te houden zittingen de behoorlijke berechting van niet meer dan 600 zaken kan worden verwacht. Alsdan vallen er 400 zaken aan de enkelvoudige kamer ten deel of 133 aan ieder lid en 200 zaken aan de meervoudige kamer, hetgeen voor ieder lid betekent het bestuderen van en zitting nemen in 200 zaken en het stellen van 66 arresten. Door uitbreiding met een vierde lid zou een cijfer van 800 zaken kunnen worden bereikt.

Een verdere verhoging ware te verkrijgen, indien aan de belastingkamers substituut-griffiers zouden worden verbonden, die in staat zijn den leden bij te staan in het redigeren van de beslissingen der enkelvoudige kamers. Men zal dan echter bij hun benoeming andere maatstaven moeten aanleggen dan thans gebruikelijk is. De Hoge Raad meent, dat voor deze functie ernstig in aanmerking zouden komen adjunct-inspecteurs der belastingen, die na een aantal jaren de functie van substituut-griffier te hebben vervuld weer in hun dienstvak kunnen worden opgenomen en waarvan de geschikt gebleken figuren allicht later voor een benoeming als raadsheer in het Hof in aanmerking komen. Om dit mogelijk te maken zal — zij het bij wijze van overgangsmaatregel — een wijziging van artikel 64 Rechterlijke Organisatie nodig zijn, waarvoor verwezen moge worden naar hetgeen hieronder omtrent artikel 71 Rechterlijke Organisatie is aangetekend.

Voorts valt te bedenken, dat bij onderscheidene Raden van Beroep een belangrijke achterstand bestaat, die zal moeten worden ingehaald, terwijl de huidige taak volgens het ontwerp nog zal worden uitgebreid met de thans door Gedeputeerde Staten behandelde belastingzaken en met de zaken betreffende het successierecht, die weliswaar thans gering in aantal zijn, doch, als straks een vereenvoudigde en goedkope rechtsgang wordt geopend, allicht in aantal zullen toenemen.

Uit de toelichting op artikel 28 blijkt, dat men in betekende mate van de diensten van deskundige raadsheren-plaatsvervangers wil gebruik maken. De Hoge Raad acht dit voorneemen in de eerste plaats niet aanbevelenswaard; plaatsvervangers moeten dienen om bij belet door ziekte of anderszins de leden te vervangen, niet om het gewone werk te verrichten. Zij plegen bovendien aan het stellen der arresten niet mee te werken, zodat de verlichting van de leden slechts betrekkelijk is. Maar bovendien vraagt de Hoge Raad zich af, waar die deskundige plaatsvervangers te vinden zullen zijn. Zonder twijfel onder de belastingambtenaren en de belastingconsulenten van den eersten rang. Echter het terrein van de belastingen is veel beperkter dan dat van het burgerlijk recht en de kans is veel groter, dat deze deskundigen betrokken zijn in zaken met dezelfde of verwante rechtsvragen en niet geheel vrij staan in hun oordeel. En buiten deze categorieën zullen deskundigen ter nauwernood te vinden zijn.

De Hoge Raad voorziet, dat de belastingkamers der Hoven voor een taak gesteld zullen worden, die zwaar zal zijn. Men zal dan ook bij de samenstelling daarvan er niet tegen moeten opzien mede personen te kiezen, die nog niet den leeftijd hebben bereikt, waarop men in den regel tot lid van een Gerechtshof pleegt te worden benoemd.

II

Aan voorgaande beschouwing van meer algemenen aard voegt de Hoge Raad de navolgende opmerkingen omtrent de artikelen toe.

Artikel 1. In dit en enkele andere artikelen van het ontwerp treft men den term „administratieve beroepen” aan. Daar gemeenlijk met deze uitdrukking bedoeld wordt op een instantie binnen de administratie zelf — in tegenstelling tot een beroep op een rechterlijk college — verdient het aanbeveling het woord „administratieve” hier en ook elders (b.v. eerste lid van artikel 71 Rechterlijke Organisatie nieuw) te schrappen.

Artikel 2. In artikel 2 ware de eerste zin van het tweede lid aldus te lezen:

Waar in deze wet gesproken wordt van de belanghebbende wordt daaronder verstaan degene door of namens wie het beroepschrift bij het Gerechtshof is ingediend.

Het komt gewenst voor de slotzinsnede van het tweede lid te vervangen door een bepaling in den geest van artikel 4 onder 6° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Voorts verdient het aanbeveling aan het artikel een lid toe te voegen inhoudende, dat alle oproepingen, mededelingen, verzoeken en toezendingen van stukken geschieden door den Griffier bij aangetekend schrijven.

Artikel 3. In plaats van „artikel 4” ware te lezen: „de artikelen 4 en 24”.

Artikel 4. In het derde lid is de uitdrukking „verwijzen” niet op haar plaats, omdat de zaak nog niet bij een kamer ahangig is. Na de komma zou de tekst, in overeenstemming met artikel 10, lid 4, van het ontwerp, kunnen luiden: „wijst hij voor de behandeling van de zaak de meervoudige kamer aan”.

Artikel 5. Het heffen van een griffierecht in belastingzaken kan niet ingegeven zijn door het streven een deel der kosten van de belastingrechtspraak te verhalen op de belanghebbenden. Daarvoor is het geïnde bedrag te gering, bij den Hogen Raad kost de belastingkamer ± f 200 000 aan het Rijk, terwijl de griffierechten f 1500 opbrengen, waarvan een deel heengaat aan de administratie en correspondentie, die de inning dezer rechten nu eenmaal vergt.

Wel kan het heffen van een griffierecht verdedigd worden als een rem tegen al te lichtvaardige beroepen in een materie, waarin de belanghebbenden zonder deskundigen bijstand naar hun penhouder kunnen grijpen. Men moet echter niet voorbijzien, dat reeds een krachtiger rem is gelegen in het niet ten onrechte gecritiseerde systeem der verhogingsaanslagen.

Anders ligt de zaak voor den Hogen Raad, omdat een cassatieberoep geen risico van een verhogingsaanslag insluit. Voor beroep bij den Hogen Raad is een bedrag van f 5,— te laag. Een gering bedrag is geen beletsel gebleken voor dengeen, die — hoewel de beslissing volkomen feitelijk is — zijn zaak nog wel eens onder de ogen wil brengen van den Hogen Raad, in de hoop dat deze, die ambtshalve de gehele berechting uit formeel en materieel oogpunt moet nagaan, nog een lichtpunt zal vinden.

Het schijnt den Hogen Raad nodeloze omhaal toe om voor geringe bedragen van griffierecht de mogelijkheid van teruggave te openen. Immers uit psychologisch oogpunt is zulks geenszins nodig: wie zijn zaak bij den belastingrechter gewonnen heeft, zal zich uitermate verheugd gevoelen, dat hij voor zo weinig geld zijn recht verkregen heeft. Hier treft dan ook de nauwkeurigheid, waarmee een teruggave van f 5,— is geregeld, vergeleken met de heffing van 25 % van den aanslag in geval de belanghebbende zijn proces verliest, welke heffing — behalve in enkele bij de wet geregelde figuren — in feite aan het beleid van den inspecteur is overgelaten.

De Hoge Raad zou de voorkeur geven aan een verhoging van het griffierecht voor een cassatieberoep tot f 10,— zonder mogelijkheid van teruggave. Wil men het systeem van restitutie invoeren dan zou het bedrag gevoelig tot f 25,— kunnen worden verhoogd.

Overigens komt het onpractisch voor om, als men de restitutie invoert, daarvoor een afzonderlijken rechtsgang in het leven te roepen, ingeleid door een verzoek van den belanghebbende en leidende tot een beschikking van den President. Eenvoudiger is het om den rechter in zijn uitspraak zelf omtrent die kosten te laten beslissen. Een afzonderlijke beschikking vraagt een summere bestudering van de uitspraak door een President, die of in de zaken niet zelf gezeten heeft of opnieuw zich de details van de uitspraak voor den geest moet brengen; bovendien paperasserie, die onnodig is, omdat dit punt bij de uitspraak zelf kan worden afgedaan.

In het tweede lid van artikel 5 kunnen vervallen de woorden „ingeval van beroep in cassatie beslist de president van de Hoge Raad”. Deze beslissing moet bij den Hogen Raad genomen worden door den president van de Belastingkamer, die in de wet als de voorzitter pleegt te worden aangeduid (verg. b.v. de artikelen 436 en 440 van het Wetboek van Strafvordering). Ook in het IIIe Hoofdstuk van het ontwerp moet deze titulatuur worden aangebracht.

Het zesde lid van artikel 5 kan worden geschrapt. Derden hebben geen recht op afschriften enz., betreffende een procedure, die geheim is. Voor het verlenen van uittreksels aan de juridieke pers geldt een afzonderlijk tarief vastgesteld bij een Ministeriële beschikking.

Artikel 9. Het ontworpen artikel wijst een taak toe aan den voorzitter. Wie dit is, is te vinden in het eerste lid van artikel 2. In geval er meer meervoudige belastingkamers zijn, zal echter eerst de in het eerste lid van artikel 4 genoemde functionaris een rol hebben te vervullen.

Artikel 10. Kennelijk tengevolge van een typefout staat in lid 4 het woord „van” in plaats van „voor”.

Artikel 12. Het is niet duidelijk, waarom in het eerste lid „eisen” wordt gelezen in stede van „vorderen”. Dit laatste woord, voorkomende in het geldende artikel 14, is de staande uitdrukking.

Het is altijd nog een open vraag, wat de sanctie is op het niet voldoen aan deze vordering, wanneer er voor den belanghebbende geen geldige reden van belet is om aan de vordering gevolg te geven.

Artikel 13. De tegenwoordige rechtsgang in belastingzaken kent niet een proces-verbaal. Een dergelijk stuk komt dan ook nimmer voor in het dossier, dat de stukken van het geding bevat. Daar de noodzaak van een proces-verbaal alleen aanwezig is in de gevallen van de artikelen 13 en 14 van het ontwerp, ware de aanhef van het tweede lid aldus te lezen:

„Indien een van de partijen verzoekt dat van enige mondelinge verklaring proces-verbaal zal worden opgemaakt”.

Artikel 14. Na het vierde lid ware een nieuw lid op te nemen, luidende:

Van de beëdiging en de verklaring der getuigen wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat na voorlezing door deze moet worden ondertekend.

Artikel 17. Het beroep in belastingzaken bij het Gerechtshof speelt zich af in den vorm van een requestprocedure. Dit brengt automatisch mede, dat de mondelinge behandeling geschiedt in raadkamer en dat een uitspreken van de beslissing niet plaats vindt. In het ontwerp schijnt dit hier en daar uit het oog te zijn verloren. Zo moeten dan ook in artikel 10, lid 1, de woorden „vast voor de behandeling ter terechtzitting” worden vervangen door: „daarvoor vast”, terwijl in artikel 13, lid 2, de woorden „van de terechtzitting” dienen te vervallen.

De beschikking van het Hof wordt in het ontwerp uitspraak genoemd. De Hoge Raad kan zich daarmee verenigen, ondanks het feit, dat er niets uitgesproken zal worden. Het woord „uitspraak” echter is thans de gangbare term voor de beslissingen van den Raad van Beroep, in welke practijk men beter geen wijziging aanbrengt, ook vanwege de tegenstelling tot de beslissingen van den Inspecteur, die den titel beschikking plegen te krijgen.

Gezien het hier betoogde ware het niet noodzakelijk in artikel 17 een uitdrukkelijke bepaling op dit stuk op te nemen. Om echter te onderstrepen, dat iedere openbaarheid in belastingzaken uitgesloten is, ware dit artikel te lezen:

„De behandeling en de beslissing der zaak vindt plaats in raadkamer”.

Artikel 18. Na de in dit artikel gebrachte wijziging wordt het laatste lid van artikel 299 van de Gemeentewet een herhaling, die niet elegant is, terwijl ook artikel 301 van die wet niet uit het oog mag worden verloren. De oplossing zou gevonden kunnen worden door in artikel 18 te lezen: „of, indien de uitspraak betrekking heeft op een plaatselijke belasting, hij die door of krachtens de Gemeentewet tot het instellen van dat beroep is aangewezen”.

Artikel 19. De rechtszekerheid verlangt, dat in het eerste lid in stede van „verzonden” worde gelezen „ter post is bezorgd”.

Het derde lid van het geldende artikel 19 blijve mutatis mutandis gehandhaafd. Men make zich geen illusie, dat bij duidelijker geregelde artikelen het hier veronderstelde bij niet-deskundigen veel voorkomende, verzuim zich niet meer zal voordoen.

Artikel 20. In het eerste lid blijve het woord „verkeerdelijk”, thans voorkomende in het laatste lid van artikel 19, gehandhaafd. Inzenden van het beroepschrift bij den Hogen Raad is een fout, niet een alternatief toegelaten wijze van indiening.

Artikel 22. In het eerste lid waren de woorden „president van de Hoge Raad” te vervangen door „voorzitter”. Vergelijk het bij artikel 5, lid 2, aangetekende.

Artikel 23. Volgens de geldende bepalingen mist de Hoge Raad het recht deskundigen te horen. Toch kan daaraan behoefte bestaan en heeft die behoefte zich — zij het nog niet in talrijke gevallen — doen gevoelen. Meer in het bijzonder op het gebied van de berekening van de bedrijfswinst, waar veelal goed koopmansgebruik beslissend is, kan ook de cassatierechter komen te staan voor vragen betreffende handelsusanties, bedrijfseconomie en bedrijfsleer, waarbij deskundige voorlichting nodig is. Tot dusver was daarbij de enige uitweg, dat de raadsheren de gewenste voorlichting zochten bij privérelaties, die bereid waren tot belangeloze voorlichting. Het is gewenst, dat de voorschriften omtrent het horen van deskundigen ook voor den Hogen Raad zullen gelden, evenals dit in andere landen voor belastingzaken mogelijk is.

Ook voor den Hogen Raad geschiedt de behandeling van de zaak in den vorm ener procedure op request. Terecht bepaalt dan ook artikel 22, dat gepleit wordt in raadkamer. Voor een uitspreken van de beslissing is geen plaats; daarom ware in lid 3 van artikel 23 in den uit de geldende wet overgenomen tekst „doet uitspraak” te vervangen door „beslist”.

Artikel 24. Overeenkomstige bepalingen als zijn neergelegd in de artikelen 421 en 423 onder 3° van het Ontwerp van Wet tot wijziging van de regelen met betrekking tot het geding in cassatie zullen ook in dit ontwerp moeten voorkomen. Zij betreffen het beslissen door den Hogen Raad van feitelijke punten van ondergeschikten aard op grond van de stukken van het geding en het verwijzen naar een ander Hof dan dat welks uitspraak wordt vernietigd.

Artikel 25. In verband met het voorgaande ware aan het eerste lid toe te voegen: waarheen de zaak verwezen is.

Het is een goed en constant gebruik, dat de Hoge Raad een afschrift van zijn arrest zendt aan den Raad van Beroep, onverschillig hoe de uitspraak in cassatie is uitgevallen. Het is in burgerlijke zaken een bekende klacht van de lagere colleges, dat zij, behalve in geval van terugwijzing der zaak, onkundig blijven van de lotgevallen van hun uitspraak, die aan beroep is onderworpen.

Ook als geen bepaling dienaangaande wordt opgenomen, stelt de Hoge Raad zich voor de gebruikelijke toezending te blijven bewerkstelligen.

Artikelen 26 en 27. Tot brede beschouwingen hebben in den Hogen Raad aanleiding gegeven de bepalingen, welke (artikel 71 Rechterlijke Organisatie, tweede en derde lid nieuw, artikel 27) betrekking hebben op de mogelijkheid om voor de bezetting van de belastingkamers van de Hoven van artikel 64 Rechterlijke Organisatie af te wijken. De in dat artikel als vereiste voor de benoeming in een Gerechtshof gestelde eis van den graad van doctor in de rechtswetenschap of — op den daar bepaalden voet — van den graad van doctor in de rechtsgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten vervalt voor de raadsheren en raadsheren-plaatsvervangers in dezer voege, dat met de hoedanigheid van candidaat-notaris of het examen in de belastingwetenschappen aan de Rijksbelasting-academie of een daarmede gelijkgesteld examen kan worden volstaan. Voor de vice-presidenten, voorzitters van de belastingkamer, wordt in artikel 27 voor den tijd van 10 jaren van het

vereiste ontheffing verleend, terwijl ook na die 10 jaren benoeming tot vice-president mogelijk zal zijn van hen, die binnen de 10 jaren tot raadsheer of raadsheer-plaatsvervanger zijn benoemd.

De Hoge Raad heeft in grote meerderheid principieel bezwaar voor de leden van de rechterlijke macht van den in artikel 64 Rechterlijke Organisatie gestelden eis af te wijken. Hij meent, dat, ook om des gevolgen wille voor andere gevallen, aan dien eis moet worden vastgehouden. De rechterlijke macht moge dan in de latere jaren meer en meer met werkzaamheden worden belast van bijzonderen aard, welke een bepaalde geschiktheid vragen, de grondslag van de algemene juridische vorming kan ook bij oriëntering op een bijzondere tak van werkzaamheid niet worden gemist.

Intussen moet de Hoge Raad erkennen, dat bij de opdracht van de fiscale rechtspraak aan de rechterlijke macht, te verwachten is, dat zich bij den eersten opzet het bezwaar zal doen gevoelen, dat voor het grote personeel, hetwelk dan ineens zal moeten optreden, niet in voldoende mate personen, die mede voldoen aan den eis van artikel 64 Rechterlijke Organisatie, zullen zijn te vinden. Vertrouwd mag worden, dat, wanneer eenmaal de fiscale rechtspraak is ingevoerd, degenen onder candidaat-notarissen of belastingdeskundigen, die een rechterlijke loopbaan ambiëren, zich den graad of de hoedanigheid, bedoeld in artikel 64 Rechterlijke Organisatie, zullen verzekeren. Nog daargelaten, of het streven om zowel het notariaat als de belastingwetenschap in de juridische studie te incorporeren, het vraagstuk niet op den duur vanzelf tot afdoening zal brengen.

Het komt den Hogen Raad uit hoofde van een en ander voor, dat hier ten hoogste een overgangsmaatregel toelaatbaar is in den geest als in het ontwerp voor het vice-presidentschap wordt voorgesteld. Tevens zal dan in die overgangsbepaling zijn te voorzien in wat hiervoren onder I met betrekking tot de substituu-griffiers is opgemerkt.

In het in artikel 26 voorgestelde artikel 71 Rechterlijke Organisatie zouden dan het tweede en derde lid moeten vervallen (in het eerste lid moet in plaats van „administratief beroep” worden gelezen „beroepen”).

In het voorgestelde artikel 27 zou in het tweede lid na „vice-president, voorzitter van een meervoudige belastingkamer” moeten worden ingevoegd: „raadsheer, raadsheer-plaatsvervanger of substituu-griffier”. In het vierde lid zou na „vice-president” eveneens zijn in te voegen: „raadsheren, raadsheren-plaatsvervangers en substituu-griffiers”. Terwijl dan als vijfde lid moet worden opgenomen de bepaling, vervat in het derde lid van artikel 71 Rechterlijke Organisatie van het ontwerp.

In den Hogen Raad is nog uitvoerig van gedachten gewisseld over de vraag, of voor hen, die bij wijze van overgangsmaatregel overeenkomstig het hiervoren voorgestelde tweede

lid van artikel 27 gedurende de tien jaren na de inwerking-treding in het Gerechtshof zijn opgenomen, ook niet de weg naar den Hogen Raad ware te openen. Ook in de belastingkamer van den Hogen Raad heeft zich de behoefte aan een ruimer keuze wel doen gevoelen. Waarom ook zou men aan deze raadsheren, wanneer zij — zoals artikel 85 Rechterlijke Organisatie het uitdrukt — hunne ambtsbedieningen met lof en ijver hebben waargenomen, de toegang tot den Hogen Raad ontzeggen? Zij kunnen in hun werkzaamheid bij het Hof zich zodanig betoond hebben, dat de afwezigheid van de mogelijkheid hen in den Hogen Raad op te nemen zou moeten worden betreurd. Een aanvulling van het derde lid van artikel 27 in dezen zin, dat de op den voet van het tweede of derde lid benoemde vice-presidenten, raadsheren en raadsheren-plaatsvervangers, en ook na het tijdvak van tien jaren, benoembaar zouden zijn in den Hogen Raad, werd daarom geopperd.

Daartegen werd echter in den Hogen Raad van andere zijde overwegend bezwaar gemaakt. Men meende althans voor den Hogen Raad aan het vereiste van een algemene juridische vorming onvoorwaardelijk te moeten vasthouden. De belastingkamers van het Hof zullen trouwens een meer uitgesproken bijzonder karakter dragen dan de derde kamer van den Hogen Raad, waarin, zij het niet in groten getale, ook andere zaken worden behandeld; in beginsel moet, al geeft de praktijk wel eens een afwijking te zien, in den Hogen Raad met het oog op de eenheid van het recht en van de rechtspraak het stelsel van roulering van de leden van de kamers blijven gelden.

Tenslotte hebben over de vraag in den Hogen Raad de stemmen gestaakt. De Hoge Raad adviseert dus niet tot uitbreiding van de overgangsbepaling. Hij heeft echter Uwe Excellentie van de gevoerde discussie niet onkundig willen laten.

Artikel 28. Het is den Hogen Raad niet bekend in hoeverre thans reeds de in de aangehaalde wet gestelde maxima zijn bereikt. Ware dat het geval dan schijnt, gezien de hiervoren gegeven algemene beschouwingen omtrent den te verwachten omvang van de werkzaamheden van de nieuwe belastingkamers, de verhoging wel krap gemeten.

Artikel 38. In verband met de mogelijkheid van de aanwezigheid van meer dan één meervoudige belastingkamer ware het woord „de” voor „meervoudige” te vervangen door „een”.

*De President van den Hogen Raad
der Nederlanden,*

(w.g.) J. DONNER.

*De Procureur-Generaal bij den
Hogen Raad der Nederlanden,*

(w.g.) VAN ASCH VAN WIJCK.